

अध्याय 3 : स्वावलम्बनम्

प्रश्न 1:

उच्चारणं कुरुत-

विंशतिः	त्रिंशत्	चत्वारिंशत्
द्वाविंशतिः	द्वात्रिंशत्	द्विचत्वारिंशत्
चतुर्विंशतिः	त्रयस्त्रिंशत्	त्रयश्चत्वारिंशत्
पञ्चविंशतिः	चतुस्त्रिंशत्	चतुश्चत्वारिंशत्
अष्टाविंशतिः	अष्टात्रिंशत्	सप्तचत्वारिंशत्
नवविंशतिः	नवत्रिंशत्	पञ्चाशत्

उत्तर 1:

स्वयं करें-

प्रश्न 2:

अधोलिखितानां प्रश्नानामुत्तराणि लिखत-

- (क) कस्य भवने सर्वविधानि सुखसाधानानि आसन्?
- (ख) कस्य गृहे कोऽपि भृत्यः नास्ति?
- (ग) श्रीकण्ठस्य आतिथ्यम् के अकुर्वन्?
- (घ) सर्वदा कुत्र सुखम्?
- (ङ) श्रीकण्ठः कृष्णमूर्तेः गृहं कदा अगच्छत्?
- (च) कृष्णमूर्तेः कति कर्मकराः सन्ति?

उत्तर 2:

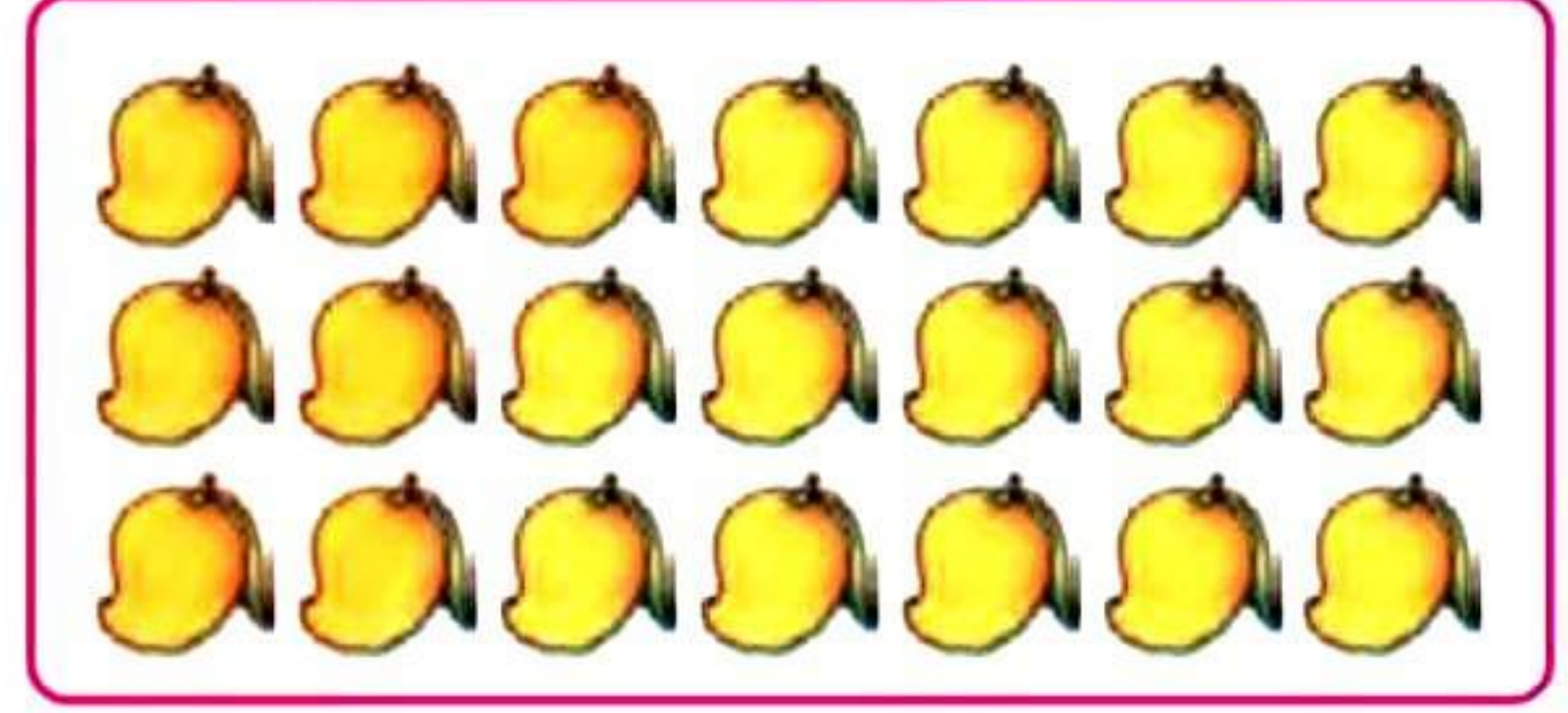
- (क) श्रीकण्ठस्य भजने सर्वविधानि सुखसाधानानि सन्ति।
- (ख) कृष्णमूर्तेः गृहे कर्मकरः नासीत्।
- (ग) श्रीकण्ठस्य आतिथ्यम् कृष्णमूर्तिः तस्य माता-पिता च अकुर्वन्।
- (घ) सर्वदा स्वावलम्बने एव सुखम्।
- (ङ) श्रीकण्ठः प्रातः नववादने कृष्णमूर्तेः गृहं अगच्छत्।
- (च) कृष्णमूर्तेः अष्टाकर्मकराः सन्ति।

प्रश्न 3:

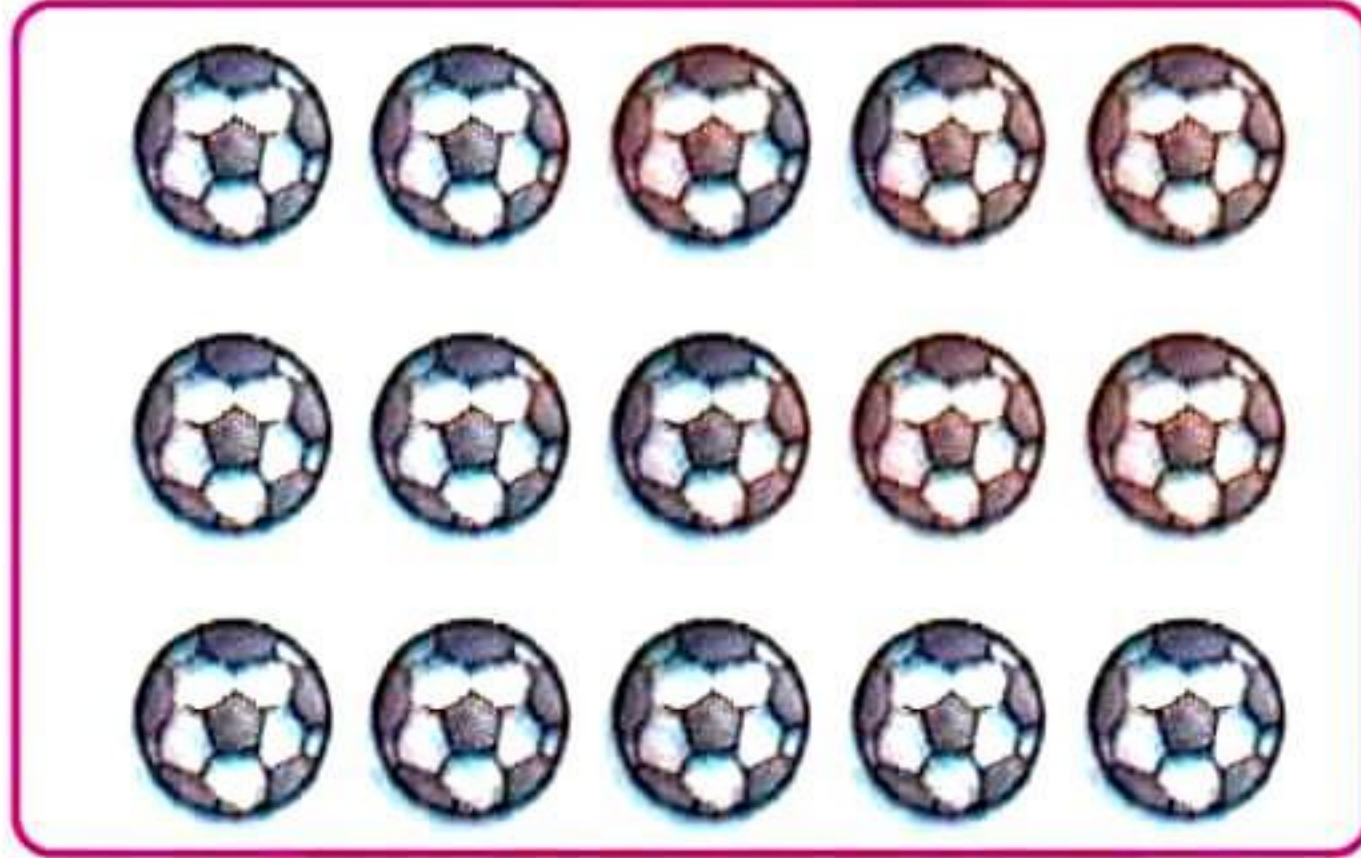
चित्राणि गणयित्वा तदधः संख्यावाचकशब्दं लिखत-

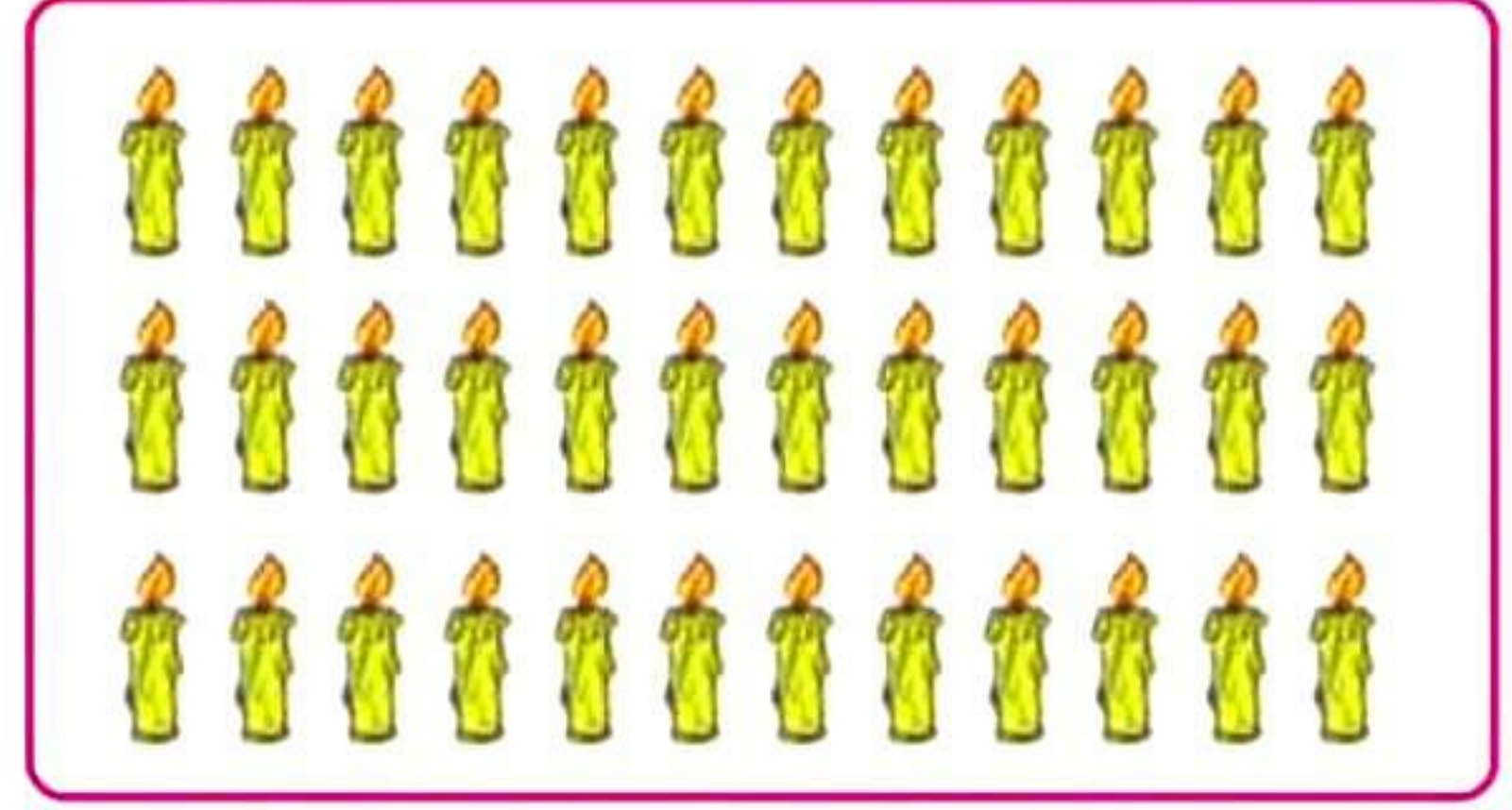
.....

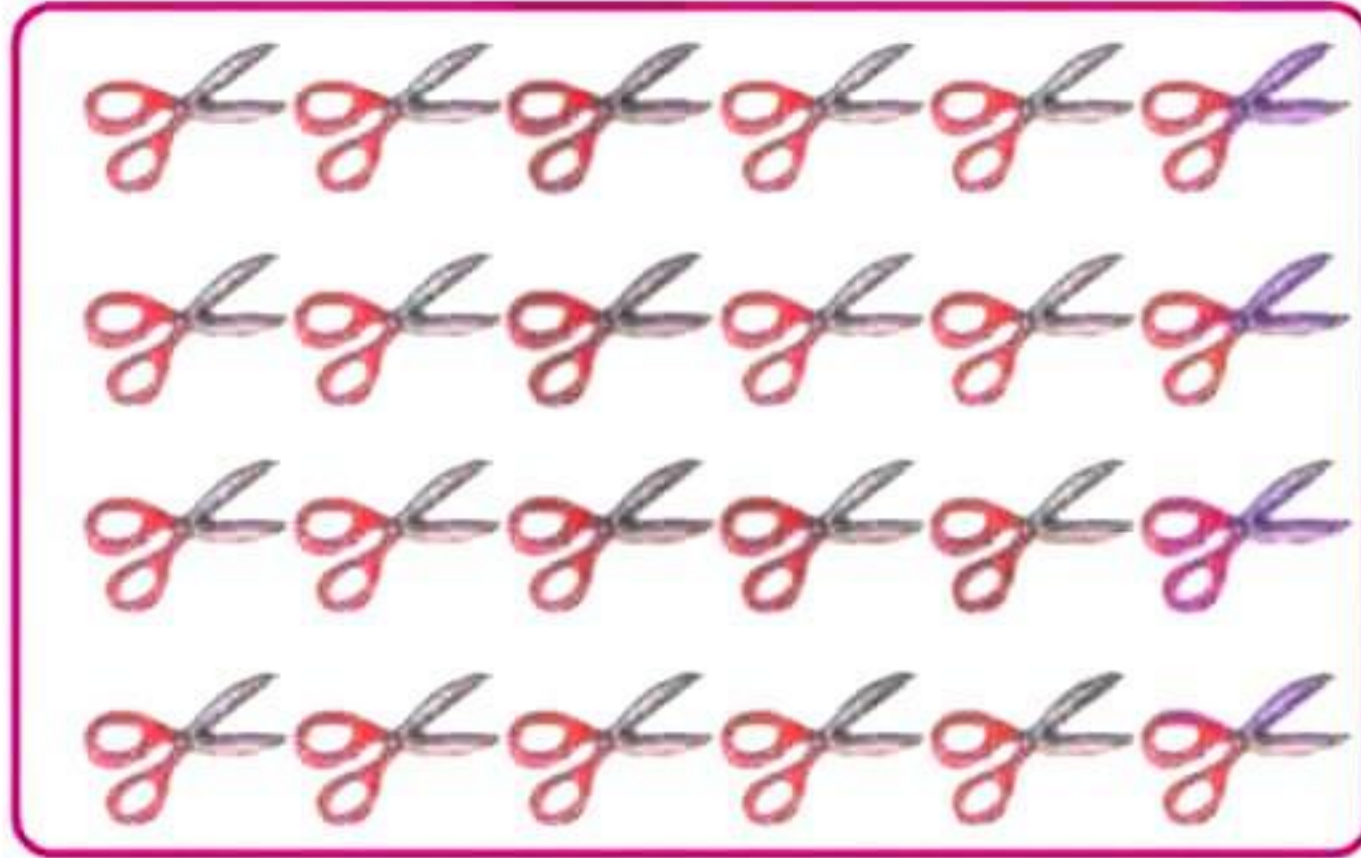
.....

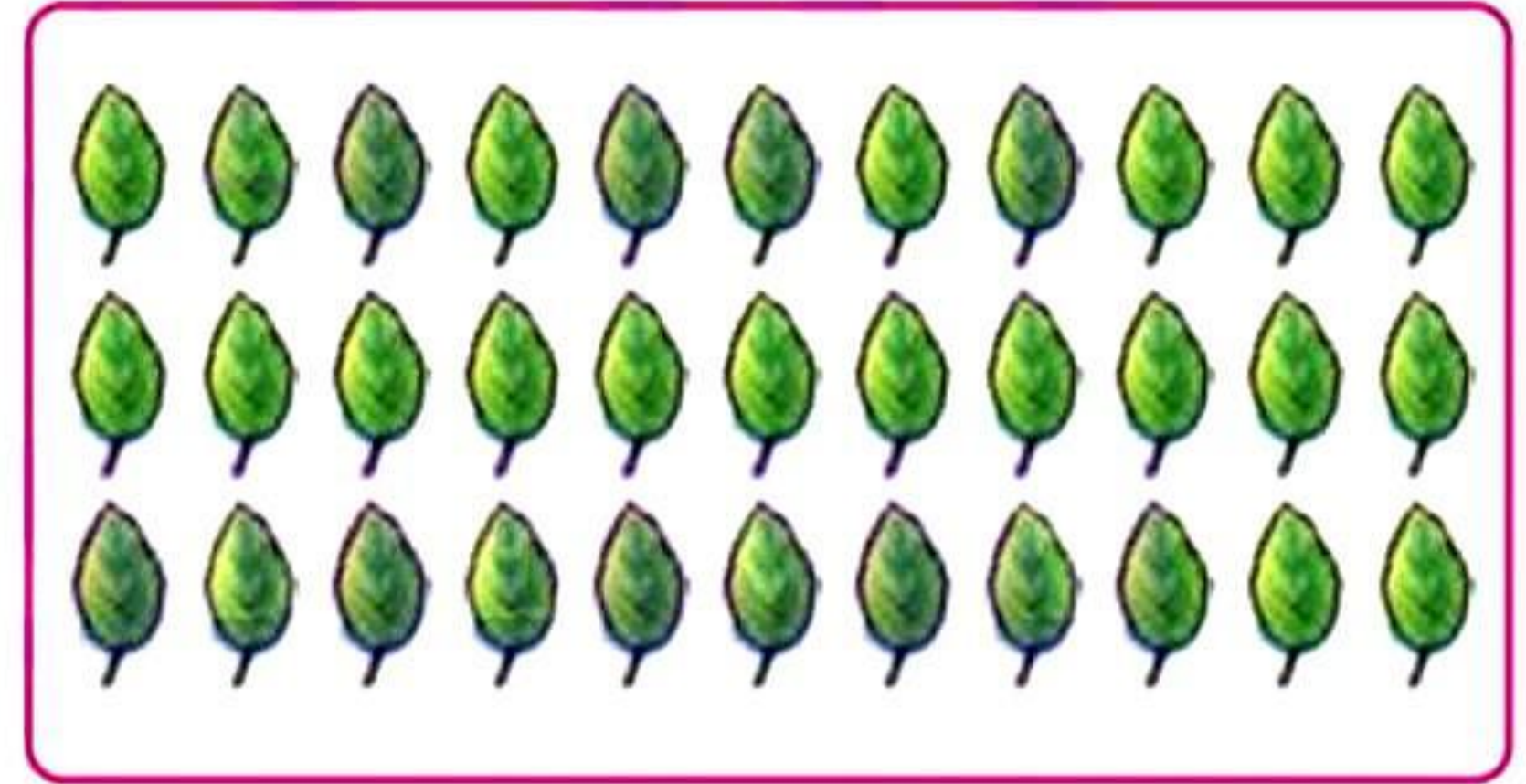
.....

.....

.....

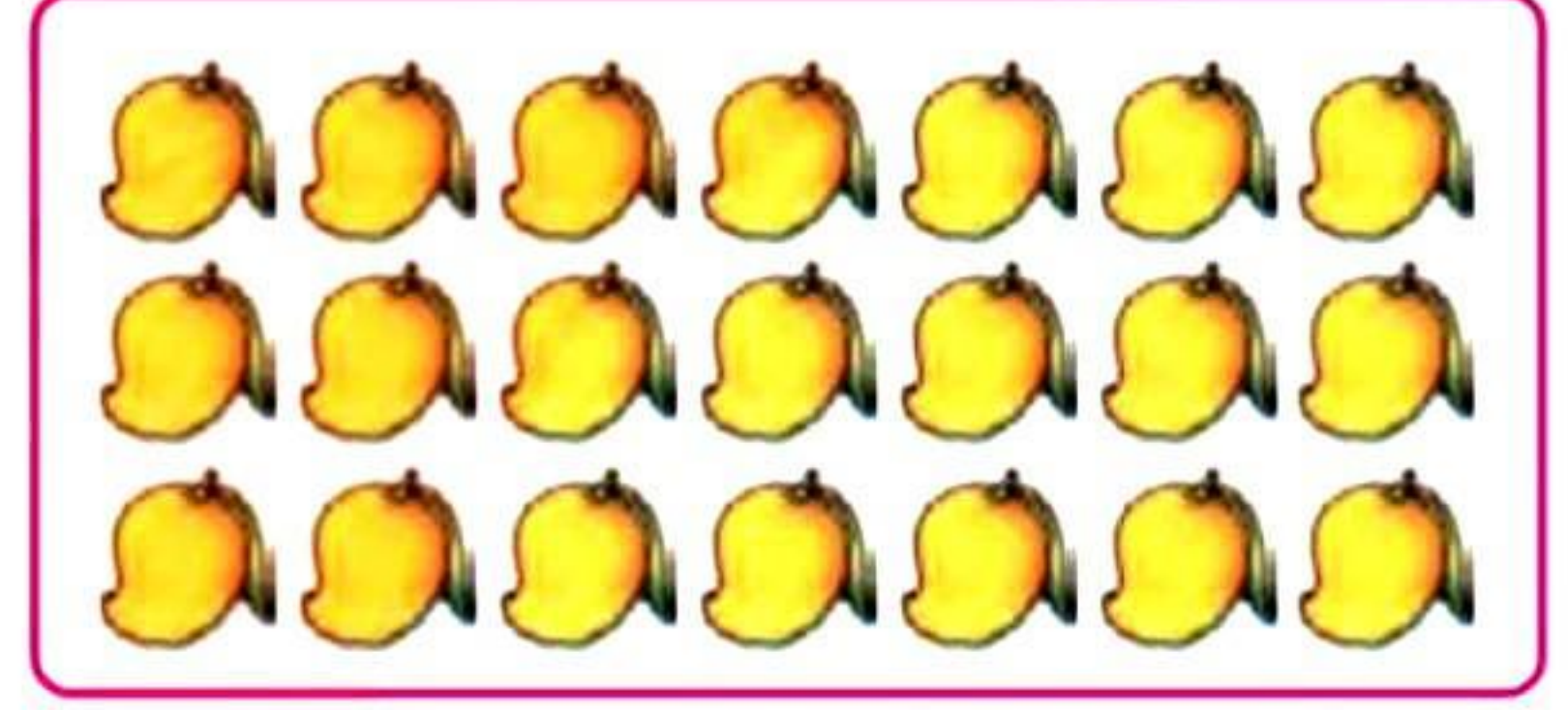

.....

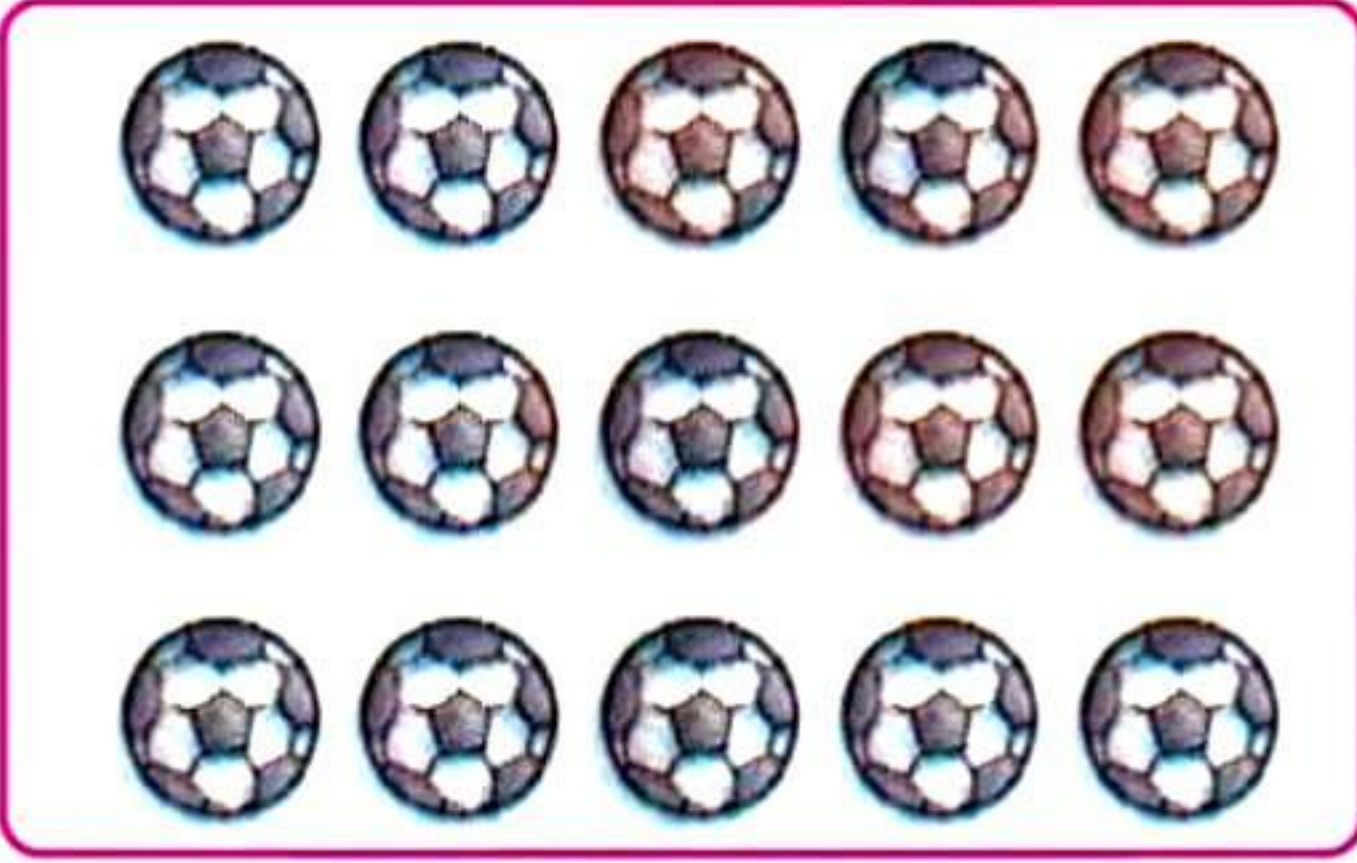
उत्तर 3:

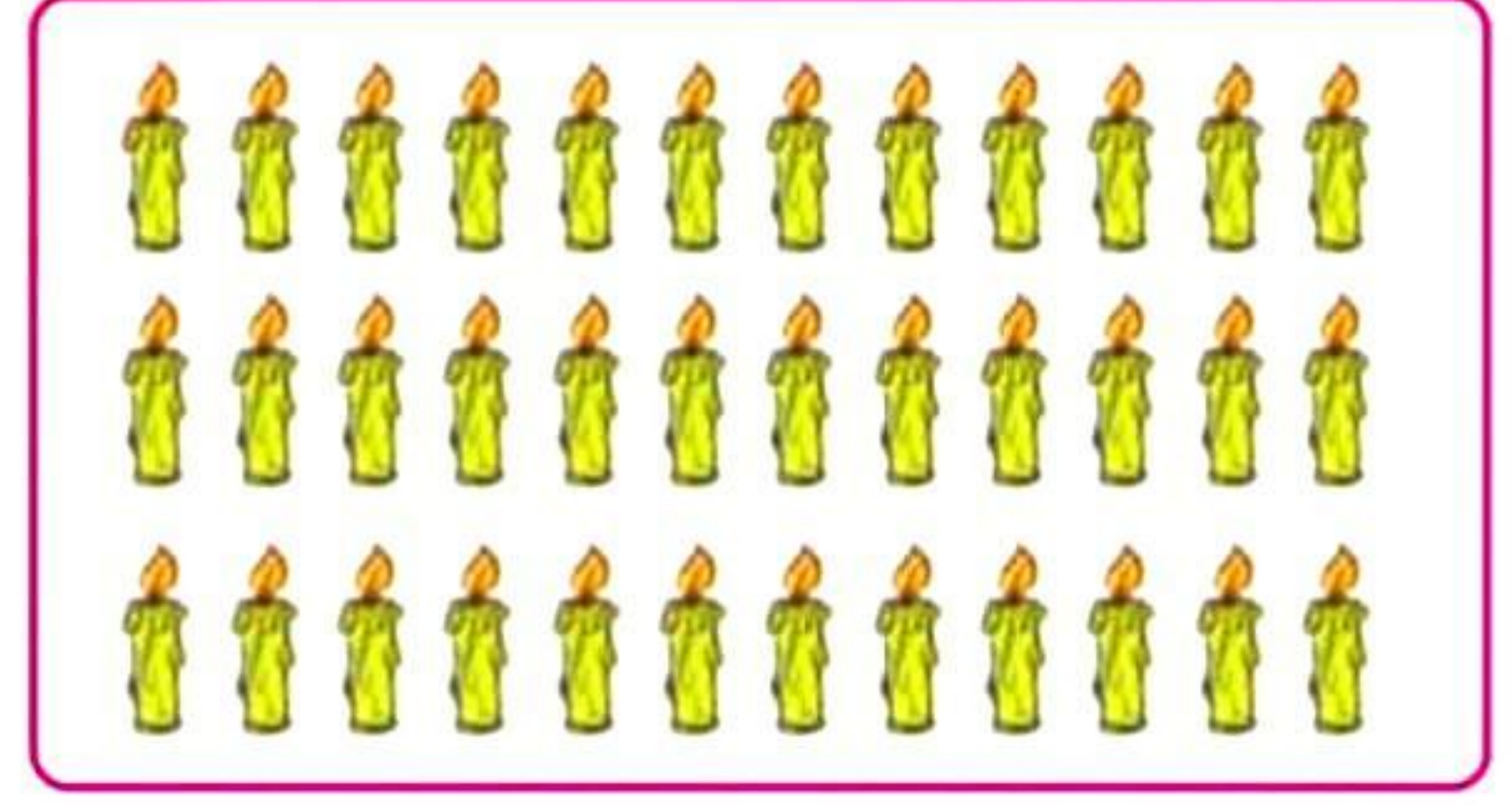
•अष्टादश•

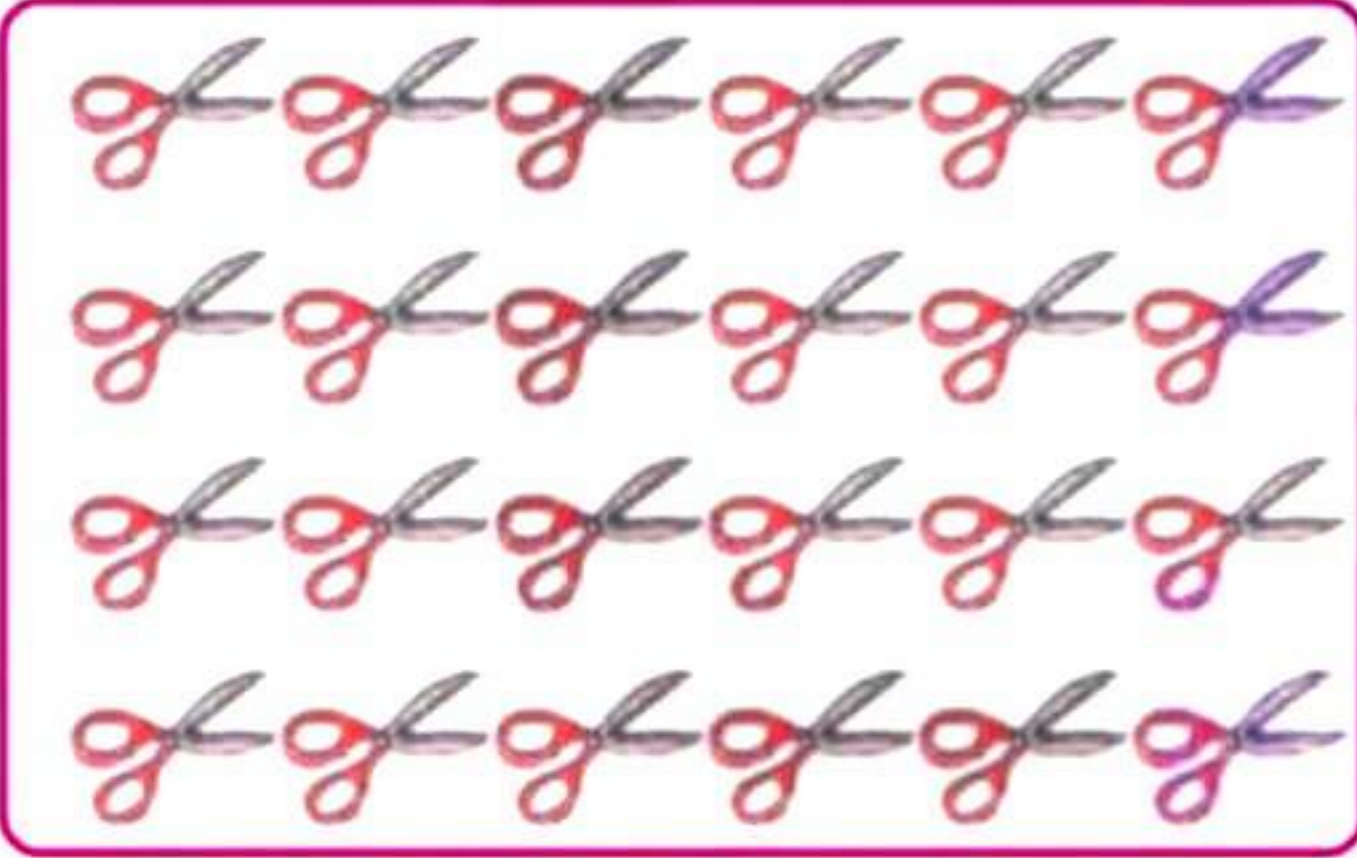
•एकविंशतिः•

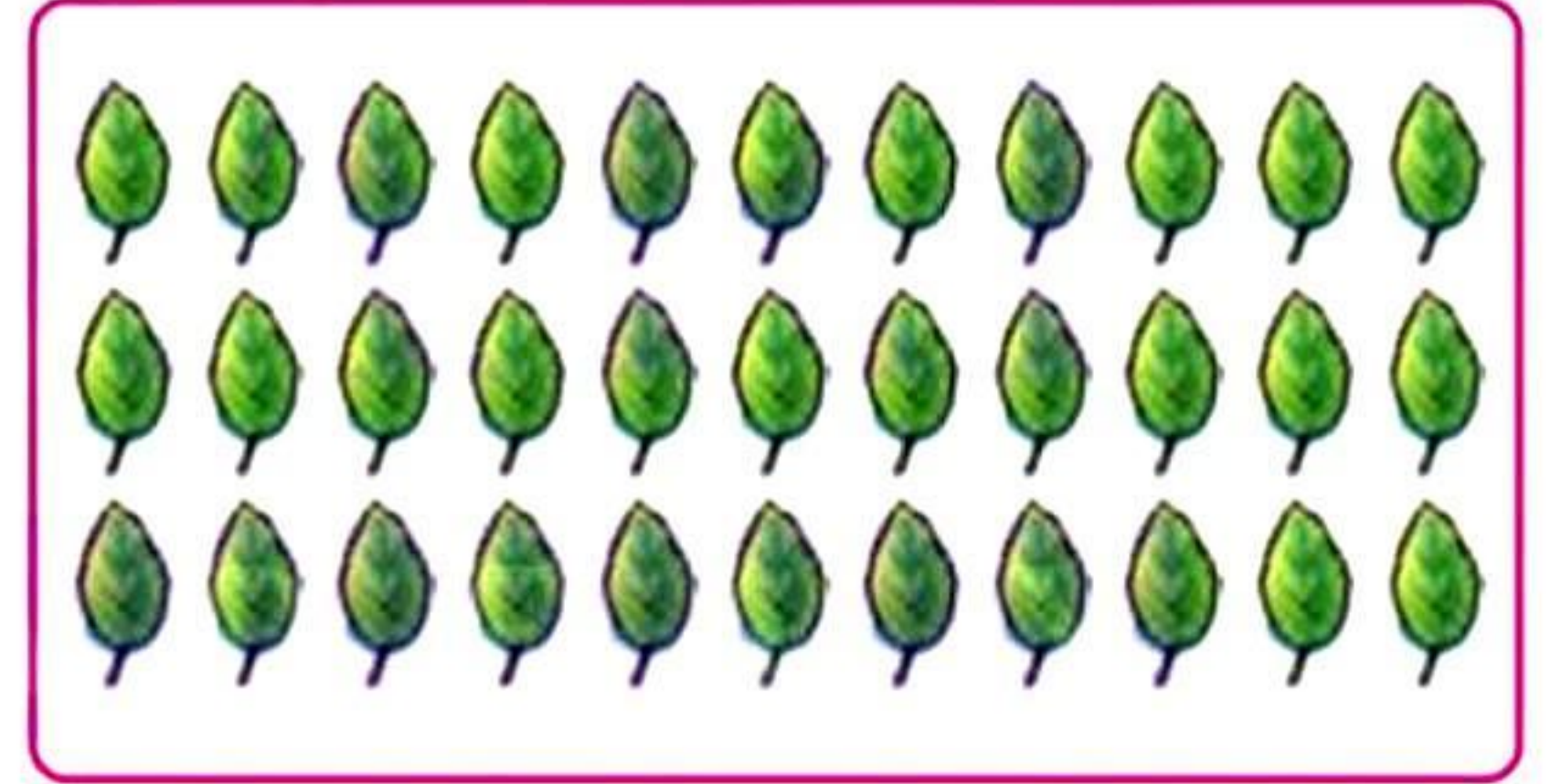
•पञ्चदश•

•षट्त्रिंशत्•

•चतुर्विंशतिः•

•त्रयस्त्रिंशत्•

प्रश्न 4:

मञ्जूषातः अङ्कानां कृते पदानि चिनुत-

चत्वारिंशत् सप्तविंशतिः एकत्रिंशत् पञ्चाशत् अष्टाविंशतिः त्रिंशत् चतुर्विंशतिः

28

27

30

31

24

40

50

उत्तर 4:

28 अष्टाविंशतिः

27 सप्तविंशतिः

30 त्रिंशत्

31 एकत्रिंशत्

24 चत्वारिंशत्

40 चतुर्विंशतिः

50 पञ्चाशत्

प्रश्न 5:

चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषातः पदानि च प्रयुज्य वाक्यानि रचयत-

कृषकाः	कृषकौ	एते	धान्यम्	एषः	कृषकः
एतौ	क्षेत्रम्	कर्षति	कुरुतः	खननकार्यम्	रोपयन्ति

.....

.....

.....

उत्तर 5:

1. एषः कृषकः क्षेत्रम् कर्षति।
2. एतौ कृषकौ खननकार्यम् कुरुतः।
3. एते कृषकाः धान्यम् रोपयन्ति।

प्रश्न 6:

अधोलिखितान् समयवाचकान् अटान् पदेषु लिखत-

यथा-	10.30	सार्धद्वादशवादनम्	5.00	
	7.00		3.30	
	2.30		9.00	
	11.00		12.30	
	4.30		8.00	
	1.30		7.30	

उत्तर 6:

यथा-	10.30	सार्धद्वादशवादनम्	5.00	पञ्चवादनम्
	7.00	सार्धद्विवादनम्	3.30	सार्धात्रिवादनम्
	2.30	एकादवादनम्	9.00	नववादमनम्
	11.00	सार्धचतुर्वादनम्	12.30	सार्धद्वादशवादनम्
	4.30	सार्धैकवादनम्	8.00	अष्टवानम्
	1.30	सार्ध-एकवादनम्	7.30	सार्धसप्तवादनम्

प्रश्न 7:

मञ्जूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

षड् त्रिंशत् एकत्रिंशत् द्वौ द्वादश अष्टाविंशतिः

(क) ऋतवः भवन्ति।

(ख) मासाः भवन्ति।

(ग) एकस्मिन् मासे अथवा दिवसाः भवन्ति।

(घ) फरवरी-मासे सामान्यतः दिनानि भवन्ति।

(ङ) मम शरीरे हस्तौ स्तः।

उत्तर 7:

(क) षड् ऋतवः भवन्ति।

(ख) मासाः द्वादश भवन्ति।

(ग) एकस्मिन् मासे त्रिंशत् अथवा एकत्रिंशत् दिवसाः भवन्ति।

(घ) फरवरी-मासे सामान्यतः अष्टाविंशतिः दिनानि भवन्ति।

(ङ) मम शरीरे द्वौ हस्तौ स्तः।